

RAT LISTOVA

Ana i Noa upoznali su se u knjižari *Gavran* u Ulici javora. Noa je tamo odlazio svakog popodneva posle završenog radnog vremena u obližnjem supermarketu, gde su kupci mogli da pojedu sveže napravljene sendviče i popiju tek isceden sok od voća po sopstvenom izboru. Noa je voleo svoj posao. Prvog dana dali su mu dugačku kecelju boje peska sa slikom crnog luka na sredini. Menadžer mu je rekao da svako mora da počne od slaganja robe u rafove i voća i povrća u velike zelene korpe. Vremenom će napredovati i dobiti priliku da radi na kasi, a možda čak i da meša krem sir, dodaje u njega sitno iseckane masline, a potom ga maže na zemičke. Činilo se da je to san svakog zaposlenog, ali Noa je bio zadovoljan i svojim sadašnjim zaduženjima. Supermarket ga je podsećao na rečnike u slikama koje je prelistavao kao dete. Sve je bilo tako jednostavno i raznobojno, svaka stvar imala je pravo ime. Uživao je okružen mlečnim proizvodima, konzervama pasulja, kukuruza i tunjevine, kesicama pirinča i teglicama egzotičnih značenja, lapsus, začina. Kad god bi prolazio pored njih, nije mogao da ne zastane i pročita nazive koji su se nalazili na nalepnicama sa cenom. *Šafran*, šaputao je, jer mu se činilo da ta reč zaslužuje da bude izgovorena baš tako, *šššššustavo*. *Korijander* je izgovarao nešto glasnije naglašavajući prvo i drugo *rrrr*. *Ruzmarin* mu je unosio nemir. Smatrao je da slovo z u ovoj reči nekako štrči, ali ga je istovremeno uzbuđivalo gotovo isto onoliko koliko mediteranskog kuvara uzbuđuje miris ovog začina. *Majčina dušica* i *bosiljak* budili su u njemu detinjnu nežnost i toplinu. Zamisljao je maj i bosonoge ljude kako trče po travi.

Da su ostali zaposleni u supermarketu ikada čuli Nou kako izgovara nazive začina, pomislili bi da je neizostavno opsednut travkama zbog njihovog afrodizijačkog dejstva. To ih ne bi nimalo začudilo. Izvesnih noći i sami su ih dodavali u jela u količinama mnogo većim od onih propisanih u receptima, uzdajući se da će ih njihovo dejstvo držati u ljubavnom zanosu sve do jutra. Međutim, Noina očaranost nije bila erotskog već jezičkog porekla. Ukus, miris, oblik, čvrstina ili mekoća neke namirnice bili su nevažni u poređenju sa njenim nazivom, odnosno vrstom, veličinom, nekada čak i bojom slova kojim je bio napisan.

Leblebije nisu bile naročito omiljene među kupcima. Noa ih je takođe izbegavao kad god je to mogao, ali samo da sebi ne bi dozvolio da prasne u smeh koji bi kasnije bilo nemoguće obuzdati. Za razliku od ostalih koji su leblebije svrstavali u zdravu hranu, što je Noi delovalo surovo, tupo, hrapavo i nekako vlažno, on je u njihovom nazivu video, čuo i namirisao lakoću postojanja i humor Kurta Vonegata. Štaviše, bio je siguran da ukoliko se bokononisti ikada pričešćuju, to čine baš leblebijama.

Noinu opsednutost rečima niko nije smatrao neobičnom, jer niko za nju nije ni znao, a sve i da je neko nešto naslućivao, zar je uopšte važno da li sanjaš žene i muškarce ili odrednice u rečniku? Uostalom, Noa je bio diplomirani filolog engleskog jezika i književnosti, plodan pesnik i prozni pisac koji nikada ništa nije objavio, te se njegova duboka i postojana

Ljubav prema rečima mogla i time opravdati. Donekle. Sam Noa nikada se nije trudio da pronikne u poreklo svoje opsednutosti, jer bi to nesumnjivo značilo uludo trošenje vremena koje bi u suprotnom mogao da provede prepuštajući se sanjarenju i strasti. Reči su mu dopuštale da ih do iznemoglosti izgovara, pevuši, zapisuje, prevrće, obrće, deli na slogove, uklapa u rečenice. Njegovom poznavanju fonetske transkripcije, boji glasa i daru za pisanje bilo je toliko teško odoleti da su reči odavno odustale od pokušavanja, premda su i dalje crvene od pojedinih metafora, hiperbola, kontrasta i drugih stilskih poza. Noa ih je obrađivao kao što vešti vajar obrađuje komad gline, ali mu nikada, baš nikada nije palo napamet da ih izloži i dozvoli ljudima neosetljivim na jezik i književnost da ih kritikuju. Veza između Noe i reči, ljubav, prijateljstvo, poverenje i slatke perverzije koje su ih spajale, mogli su se opisati samo jednom rečju: idila. Želeći da ona potraje, Noa je redovno provodio sate u knjižari antikvarnih i polovnih knjiga koja je dobila ime po poemi Edgara Alana Poa.

Sedeo je tako jedne letnje srede oko šest časova po podne podvijenih nogu na podu knjižare, naslonjen na police, i prelistavao roman *Gospodar muva* rukama koje su mirisale na pomorandžinu koru i tečni sapun od badema i kamilice. Poslednji sat na poslu proveo je puneći korpe pomorandžama i sada je mogao da se opusti u tišini knjižare. Narušavao ju je jedino šum javorovog lišća koji je dopirao kroz odškrinute prozore... sve dok Ana nije progovorila. Nije se obratila njemu već sitnom ostarelom prodavcu koji je sedeo iza pulta blizu ulaza u knjižaru i čitao *Pukovniku nema ko da piše*. Noa nije mogao da je vidi sa mesta na kome se nalazio, ali mu to nije bilo ni najmanje važno. Ana se izvinila prodavcu što ga ometa u čitanju i pitala ga da li u knjižari postoji neki primerak romana *Dok ležah na samrti* u mekom povezu. Ni Noa nikada nije imao novca za knjige trvdih korica, ali izbor poveza nije bilo ono čime mu je Ana privukla pažnju. Zaključio je da joj engleski nije maternji jezik. Ona je bila stranac, a on se sa takvima nije družio. Nikada čak nije ni putovao u inostranstvo. Stranci su suviše ružili njegov jezik mešajući glagolska vremena i zaboravljajući na upotrebu članova. Osim toga, rečnik im je bio veoma oskudan. Međutim, Ana je govorila drugačije. Noa je to shvatio kada je izustila pridev meki kao da traži povez sačinjen od paperja, a ne od nešto mekšeg i savitljivijeg kartona. Istog trena učinilo mu se da se našao usred drvoreda topola. Kinuo je iz sve snage kao da je osetio mekani dodir maca na nosu.

„Nazdravlje!“, doviknula je Ana s druge strane polica.

Bila je to prilika da joj se Noa zahvali i tako uspostavi vezu, ali ga je u tome omela slika kocke leda koja upada u čašu vode. Čuo je kratko i klizavo *buć*, gotovo onoliko savršeno koliko i „nazdravlje“. Zatim je prodavac pomerio nekoliko knjiga na polici i saopštio Ani da trenutno ne raspolaže nijednim primerkom romana koji je tražila, ali da joj zato toplo preporučuje *Buku i bes* od istog pisca po ceni od samo tri dolara i devedeset devet centi. Načitani čovečuljak, nestrpljiv da dozna šta je bilo s pukovnikom, vratio se potom na svoje mesto s osećanjem da je kako-tako uslužio mušteriju. Noa je neko vreme osluškivao pitajući se da li će devojka s druge strane polica promrmljati nešto. Pomisao kako bi samo nekoliko koraka dovelo do njihovog susreta bila je dovoljna da se naježi kao da po njemu mile insekti. Bez oklevanja se vratio *Gospodaru muva*. Pročitao je jednu celu stranicu i okrenuo list. Ana je učinila to isto. Slučajna prva nota dueta narušila je tišinu knjižare. Nekoliko sekundi kasnije usledila je i druga. Noa je podigao levu obrvu, a Ana desnu. Čitali su istom brzinom.

Dva minuta kasnije Ana je okrenula tri lista jedan za drugim, narušivši tako jednolični ritam dueta. Iznenaden njenim potezom, Noa se ozbiljno zamislio da li da i sâm okrene nekoliko listova ili samo jedan i tako doveo do pauze na koju Ana nije znala kako da uzvati. Počela je da prelistava knjigu bez namere da stane. Kada joj se Noa pridružio, postalo je nemoguće odrediti vrstu takta. Duet se pretvorio u lepet krila noćnih leptira oko svetiljke. Neizvesno je da li bi se nastavio do svitanja, jer je Noa iznenada zatvorio knjigu, vratio je na mesto, obišao police i obratio se devojci koja je još držala knjigu u jednoj ruci.

„Hoćeš li sa mnom na supu?“

„Je l' Kafkinu?“, uzvratila mu je prisativši se naslova knjige koju je pre dva dana otkrila u jednoj drugoj knjižari.

Iako se još nije najbolje snalazila sa mapom, Ana je smelo odlučila da tokom prve nedelje boravka u gradu, pre nego što počnu predavanja i druge obaveze, pronađe pijacu, sve sitničarнице, galerije i knjižare kako bi znala gde se nalaze. Tako se obrela u knjižari *Gavran* gde je zbog igre koju će otada nazivati *ratom listova* užasno ogladnela i upoznala Nou. Ona je, zapravo, bila gladnica po prirodi. Kao mala je žvakala kosu, kada je krenula u školu gutala je slova i reči, tokom puberteta prešla je na čokoladu i obilno začinjena jela, u četvrtoj godini gimnazije grizla je nokte, a onda se skrasila na Filološkom fakultetu odlučivši da do kraja života guta samo strane jezike i knjige. Pošto je diplomirala, bila je toliko preplašena da bi nekakav dosadan posao sa radnim vremenom od devet do pet mogao da je udalji od književnosti i natera je da govori i piše birokratskim jezikom da se prijavila za letnji kurs na prestižnom koledžu za jezike u inostranstvu. Nije znala šta će učiniti po isteku ta dva meseca, ali bila je sigurna da će već nešto iskrsnuti, kao što to uvek biva u knjigama. Dogodiće se slučaj koji će nesumnjivo odrediti dalji tok njene priče.

Kada joj je Noa ponudio da odu na supu, Ana je pomislila da joj drugi slučaj nije ni potreban. Bio je srednje visine, imao nešto dužu svetlosmeđu talasastu kosu, bradu i brkove od svega nekoliko dana i krupne plave oči. Odevao se nekako apa-drapa, što se Ani veoma dopalo. Činilo joj se da miriše na pomorandže, ali, uopšte uzet, nije nju toliko privukao njegov izgled koliko to što je odavao utisak hodajućeg književnog lika koji tek što je ispao iz priče u nastanku nepažnjom pisca i sada luta svetom uporno pokušavajući da se u nju vrati ili pak nađe mesto u nekoj drugoj.

* * *

„Samo pravo uz stepenice, pa levo, sad ću ja“, rekla je Ana Noi dok je otključavala poštansko sanduče.

Noa je klimnuo glavom, ali se nije pomerio s mesta. Bio je u paničnom strahu da je odlazak u Aninu sobu u studentskom domu posle samo četiri dana poznanstva velika greška. U trenutku kada su se našli u restoranu i počeli neusaglašeno da okreću listove u jelovniku, Noa je posumnjao da želi da provodi vreme s Anom. Pitao se da li zaista vlada engleskim jezikom tako dobro ili mu se u knjižari samo učinilo. Dok je u tišini prelistavala jelovnik, priželjkivao je da pročita naziv neke supe naglas kako bi mu već jednom prekratila muke. Pitao ju je da li u jelovniku ima nepoznatih reči koje bi mogao da joj objasni, potajno se nadajući da će Ana izgovoriti keleraba ili patlidžan pogrešno i time mu dati ra-

zlog da ode. Nije morao dugo da čeka. Ana je ubrzo naručila supu od karfiola sa dodatkom celera. Suprotno očekivanjima, Noa je osetio ono isto što su u njemu do tada budile jedino definicije iz rečnika Semjuela Džonsona: slova u stomaku. Sve što se dogodilo posle toga bilo je obavijeno maglom, jer je konobarica predložila da naruče i bocu belog vina, što je Noa prihvatio, smetnuvši s uma da u svakoj supi u restoranu već postoji izvesna količina alkohola.

Ana je veselo lovila komadiće karfiola po tanjiru i brbljala o pastoralnom romanu u španskoj književnosti uz tako pažljivu upotrebu književnih termina da je Noa greškom posolio supu tri puta, misleći da joj dodaje biber i ruzmarin. Dok je pokušavao da utoli žeđ vinom, činilo mu se Anin glas postaje dalek, ali je zato imao utisak da njihove tanjire povezuje njena dugačka plava kosa rasuta po stolu. Nikada pre nije video nekoga sa prirodno plavom kosom i crnim očima sa tamnim trepavicama. Njena lepota bila je oličenje kontrasta, stilske figure koju je veoma cenio i često upotrebljavao, što je odagnalo pomisao da ga je uzbudila jedna žena. Posle treće čaše vina video je kako mu se ruka sporo udaljava od tanjira u pravcu Anine kose da bi ubrzo osetio njene vlasi među prstima. Ana se nasmejala i promrljala nešto o novom šamponu sa dodatkom kašmira, pa je Noa sasvim prirodno zaslugu za mekoću njene kose pripisao magiji i spokoju za koje mu se učinilo da ih ova reč poseduje. *Ili je kašmir tako zvučao izgovoren iz njenih pomalo napućenih usana sa ukusom vina. Ne, nikako, oblik, boja i punoća jednih usana zavise od reči u čijem izgovaranju one učestvuju.* Noa je još mislio o tome kada je poljubio Anu kasnije te večeri. Oprostili su se na ulazu u njenu zgradu, a potom je otrčao do kuće nestrpljiv da se zatvori u sobu, smesti u krevet pored nekoliko knjiga poezije i rukama prelazi preko njihovog i sopstvenog tela dok sve to ne počne da sanja.

Iako nije uzeo ni gutljaj vina sledeća dva dana, tajanstvena magla nije nestala. Sati koje je provodio u supermarketu proticali su sporo. Menadžer ga je ukorio što je kozmetiku slagao po abecednom redu, a ne po vrsti i marki proizvoda. Noa je morao da uloži napor da bi prestao da zamišlja Anu kako izgovara nazive šampona sa ekstraktom bisera i sapuna od lotosovog cveta i usredsredi se na posao. Posle završenog radnog vremena išao bi po nju u knjižaru *Gavran*, a zatim bi kupili sladoled i uputili se do jezera gde bi neko vreme prelistavali književne časopise. Noa je posle toga odlazio kući i nadahnuto pisao pesme do duboko u noć, a Ana je raspakivala svoja dva kofera, slagala garderobu u ormar i raspoređivala drangulije po sobi, trudeći se da sve završi pre nego što počnu predavanja. Noa nikada nije radio vikendom, pa su u subotu otišli da Ani kupe pernicu i ostatak dana proveli čitajući na klupi u parku. Noa je čitao knjigu u Aninom krilu, a ona onu u njegovom. Povremeno bi nailazio na takve opise prirode i duševnih stanja glavnih junaka da ga je obuzimalo ushićenje. Nekim čudom ti trenuci poklapali su se s onima u kojima bi mu se Ana malo približila, pognula glavu ka njegovom krilu, kosom mu okrnula stomak, blago pritiska knjigu, okrenula list i rukom prešla preko njega nekoliko puta da bi se priljubio uz prethodni. Kada je sunce počelo da zalazi, zatvorili su knjige i Ana je pozvala Nou da nastave čitanje u njenoj sobi. Premda je ta rečenica bila jednostavna i zahtevala samo osnovno poznavanje jezika, Ana je upotrebila određeni član kome tu uopšte nije bilo mesto i pogrešno izgovorila bar dve reči. Noa se s razočarenjem prisetio da je ona stranac, a da kod njih nedovoljno poznavanje jezika izađe na videlo pre ili kasnije, ali nije hteo da bude ne-

uljudan i odbije poziv, jer je, bez obzira na sve, žudeo da istraži svaki kutak Anine sobne biblioteke.

* * *

Noa je stajao pred vratima Anine sobe sa nekoliko njenih pisama u ruci posmatrajući je kako pretura po torbi u potrazi za ključem. *Buntati po torbi*, tako je Ana nazivala tu radnju, i premda Noi nije bilo poznato da ovaj glagol uopšte postoji, smatrao je da oblik i zvučnost ove reči veoma jasno oslikavaju nervozno premeštanje stvari uvek u potrazi za najmanjim predmetom u torbi koja po obliku podseća na džak.

„Evo ih. Konačno. Kaži mi, jesi li gladan? Mogli bismo da naručimo picu. Ja sam nešto *gladnjikava*“, rekla je pre nego što je gurnula ključ u bravu. Noa se naježio zbog ovog nemogućeg prideva i na trenutak zaboravio na strepnju da bi u Aninoj sobi mogao da ugleda jedino knjige napisane na njemu nepoznatim jezicima. Ne samo da je bio *gladnjikav*, nego je imao i utisak da neko već četiri dana *bunta* po njegovom srcu.

Da je Noa tada znao špansku reč *birlibirloque* u čije će ga značenje mnogo godina kasnije uputiti jedna argentinska mađioničarka, bez sumnje bi je prošaputao kada je ušao u Aninu sobu. Dok se ona izvinjavala zbog nereda, Noa je zadivljeno prelazio pogledom preko zidova koji su podsećali na stranice ilustrovanog dvojezičnog rečnika. Svaki komad nameštaja i sitnica imali su na sebi nalepnicu sa svojim imenom na engleskom i španskom jeziku. Ana je objasnila da je ovo najdelotvorniji način za usvajanje novih reči i čuvanje od zaborava onih davno naučenih. Prozorska stakla bila su delimično prekrivena samolepljivim žutim i zelenim papirićima u obliku listova javora na kojima su bile ispisane pojedine gramatičke konstrukcije, ali i stihovi koje je Ana volela, a preko puta prozora veliko ogledalo stvaralo je privid da je svaki kutak sobe ispunjen rečima. Baš tu, između prozora i ogledala, Ana i Noa osetili su uzbuđenje, ona zbog njegove talasaste kose i plavih očiju, a on zbog svih reči kojima se moglo opisati njeno telo. Te iste noći na sobu se spustila magla, pa nije poznato kako je doneta odluka da se Ana i njene reči već u ponedeljak presele kod Noe.

Prvih nedelju dana zajedničkog života proteklo je u ponovnom raspakivanju kofera i preuređivanju Noinog stana. Ana je bila zauzeta posećivanjem raznih predavanja kako bi izabrala ona najzanimljivija i najkorisnija, pa se Noa posvetio lepljenju ceduljica sa rečima na nameštaj. Kada ih je sve potrošio, zamolio je kolegu iz supermarketa da mu izradi nalepnicu poput onih sa cenama proizvoda. Ana se nije bunila što je ih nalazila na hrani i svuda po kupatilu, ali je smatrala da je besmisleno lepiti ih na odeću, čarape, pa čak i donji veš odbijajući da ih tako nosi. Bila je to prva nesuglasica između njih, koju nisu uspeli da reše ni narednih mesec i po dana tokom kojih je Noa nastavio da lepi nalepnice, a Ana da ih odlepljuje. Otada, Noa će tu njihovu igru nazivati *ratom nalepnica*. Premda nije naročito voleo nijednu od ove dve reči, sam naziv mu je zvučao snažno i poetično. Poezija se u Noinom stanu nalazila čak i na frižideru čija je bela površina bila prekrivena magnetima sa rečima. Svako ko je ikada kročio u taj stan nije mogao da odoli, a da ih ne pomeri i tako napravi poneki stih. Po odlasku prijatelja, Noa je beležio one stihove koji su mu se najviše dopali, a potom iznova raspoređivao magnetne prepuštajući se nadahnuću. Ana je činila to isto

od dana kada se uselila. Volela je *magnetnu poeziju*, jer nije morala previše da se napreže da bi smislila stihove koje je Noa smatrao naprosto božanstvenim. Mnoštvo reči bilo joj je nadohvat ruke, neke izazovnije od drugih, ali sve do jedne napeto iščekujući da budu izabrane. Prožimala bi je jeza dok bi pomerala magnetiće po vratima frižidera, ne zbog tupog, klizavog zvuka njihovog kretanja, već zbog Noine blizine i onoga što će uslediti. Voleo ju je kada ga je zapitkivala kako se nešto kaže ili piše i šta znači izraz koji je tog dana čula od bibliotekarke. Iako joj je Noa davao veoma iscrpne odgovore, često ih potkrepljujući primerima iz književnosti, Ana je i mesec dana kasnije bila jednako radoznala. Noa ju je, doduše, te nedelje viđao ređe nego uobičajeno, jer je provodila vreme učeći u biblioteci sa novim prijateljima čiji je maternji jezik uglavnom bio španski. Brinula ga je mogućnost da bi Anin izgovor mogao da se pokvari pod tolikim uticajem španskih reči i nekoliko puta mu se učinilo da joj pri izgovaranju glasa r jezik vibrira što je u engleskom jeziku bilo nedopustivo. Ove misli toliko su ga tištale da je odlučio da ih odbaci i iznenadi Anu večerom i posebnim poklonom. Bile su to dve drvene kutije sa po jednim malim otvorom. Jedna od njih bila je prepuna ceduljica sa omiljenim Noinim rečima. *Leptirica*. Bilo je dovoljno da je Ana protrese i reč bi joj se našla u ruci. *Suton*. Na poleđini ceduljice nalazilo se objašnjenje i poneki primer. *Leksikon*. Pošto upamti reč, mogla je da je odloži u drugu kutiju. *Sedef*. Kada se jedna kutija isprazni, postupak je trebalo ponoviti i tako obnoviti naučene reči. Noa se potajno nadao da će mu to što će čuti Anu kako ih izgovara pomoći da odabere reč nad rečima za kojom je već dugo tragao. Da ga je neko pitao da opiše njene osobine, ne bi bio u stanju da to učini, ali je čvrsto verovao da će je prepoznati kada je jednom čuje ili ugleda.

Ani se toliko dopao poklon da je zamolila Nou da joj nabavi još dve drvene kutije kako bi mogla da ih koristi i za učenje španskih reči. Nije ni slutila da će ga ovaj predlog uznemiriti.

„Kutije su namenjene isključivo učenju engleskog jezika, Ana. Zar ne vežbaš španski svakog drugog dana na tim vašim okupljanjima? *Lertulije*, tako se zovu?”

„*Tertulije*, Noa.”

Razgovor se nije nastavio, jer se tada dogodilo ono što će Noa iznova proživljavati u ružnim snovima sve dok mnogo godina kasnije ne bude upoznao argentinsku mađioničarku. Noa je, naime, slučajno posekao desni kažiprst, ne nožem, niti otvaračem za konzerve, već listom iz romana *Sputnik ljubav*. Nije bilo krvi, ali je osetio peckanje, a potom je prst počeo da mu pulsira. Međutim, fizički bol bio je zanemarljiv u poređenju sa duševnim. *Od svih ljudi na ovom svetu izdala me je knjiga*, mislio je. Ana je bezuspešno pokušavala da ga uteši. Trudila se da ge ubedi da je zategnut odnos između njega i knjiga prolazan, ali je posle nekoliko dana odustala, jer ni sama više nije bila sigurna u ono što govori. Čak ni to što je prestala da odlepljuje nalepnice sa svoje odeće nije pomoglo.

Noa je narednih dana bio zabrinut i zbog posla. Menadžer je bio izuzetno zadovoljan njegovim radom i predložio mu je unapređenje. Bio bi zadužen za pravljenje sendviča, a ako se dobro pokaže, dozvolice mu i da u krem sir dodaje sastojke po sopstvenom izboru i tako izmisli novu vrstu namaza. Povišica bi mu omogućila da kupi još knjiga i nove police za njih, ali, uprkos tome, Noa nije mogao da prihvati unapređenje, jer bi ga ono udaljilo od prostora koji je smatrao rečnikom u slikama i primorao ga da razgovara sa nedovoljno

obrazovanim mušterijama. Odbio je ponudu bez oklevanja, ali je i dalje bio potišten i napet. Imao je utisak da se menadžer drugačije ponaša prema njemu i da samo čeka priliku da ga otpusti. Vraćao se kući smrknut, a Ana uglavnom nije bila tu da ga oraspoloži. Provodila je sve više vremena sa profesorima i prijateljima u učenju i zabavi koja nije uključivala njega. Nije mu smetalo što nije pozvan u društvo koje je govorilo njemu nerazumljivim jezikom, već to što se Ana tako brzo i lako tu uklopila. Prekorevao je sebe što je ikada zavoleo izgovor jedne strankinje. Činjenica da je tako dobro vladala engleskim, za Nou je značila da je verovatno zapostavila svoj maternji jezik. Stoga ga i nije toliko čudilo što se sada okrenula trećem jeziku, ali su se slova u njegovom stomaku sudarala i grebala mu sluzokožu kad god bi pomislio da ih može biti još. Pokušavao je da odagna ove misli i iskoristi Anino odsustvo da se posveti pisanju, ali pojavile su se prepreke. Nekoliko tipki na tastaturi nije radilo, pa je morao da se lati olovke i papira od koga je zazirao još od onog nesrećnog događaja. Ali nije on uzeo olovku, već je ona zgrabila njega. Osećao je kako ga steže oko struka, pritiska mu stopala o papir i nemilosrdno ga vuče po njemu. Bolela su ga kolena, a đonovi na cipelama postajali su mu sve tanji. Čitanje mu je, međutim, i dalje pružalo zadovoljstvo. Doduše, morao je da izbegava obeleživače za knjige, jer je u nekoliko navrata video sebe između dva lista na mestu obeleživača i uplašio se da će ispresovati sopstveno telo ako zatvori knjigu.

Zabrinuta za njega, Ana se jedne večeri vratila kući ranije nego inače, uprkos brojnim obavezama. Kupila je belo vino i buket jasmína, skuvala Noino omiljeno jelo i obukla tirkiznu haljinu. Nekoliko listova papira bilo je rasuto po stolu, pa je odlučila da ih skupi. S obzirom da je bila Noin odani čitalac, bacila je pogled na prvih nekoliko redova teksta. Udahnula je duboko, trepnula nekoliko puta i namrštila se. Rukopis je bio Noin, ali bilo je toliko mnogo pravopisnih grešaka i progutanih slova da joj se činilo nemoguće da bi on ikada tako nešto napisao. Onda se dosetila da je to verovatno učinio namerno. Želeo je da osveži njihovu vezu tako što će joj zadati pravopisnu vežbu kao što je činio kada se tek uselila. Odlučila je da ga iznenadi i da mu posle večere posluži ispravljen tekst uz parče kolača od borovnica. Potražila je pernicu i izvadila grafitnu olovku, jednu od onih šljokičastih i šarenih, čije se sve boje stapaju u jednu kada je zakotrljate po stolu. Koristila ju je u posebnim prilikama i zarezivala je samo kada je to bilo nužno, pa se olovka nije mnogo smanjila od dana kada ju je dobila od Noe. Nasmejala se, prešla kažiprstom preko njene površine od male žute gumice do grafita i osetila nalet nežnosti. Moguće je da bi ostala tako sa olovkom u desnoj ruci sve do Noinog dolaska da je ubrzo nije okružila retka magla nepoznatog porekla. Trgla se, prišla prozoru i videla mirno letnje veče kao i svako drugo. Nije bila stručnjak za nauku i atmosfereke pojave, pa je maglu u stanu objasnila globalnim zagrevanjem o kome su svi brujali tih dana i posvetila se ispravljanju teksta.

Prvo što je Noa ugledao kada je stigao bila je zbirka Jejtsovih pesama u Aninim rukama, svetlosive korice knjige oslonjene na tirkizno krilo. Miris sveže skuvanog jela dopirao je sa postavljenog stola desno od fotelje u kojoj je Ana sedela. Bio je siguran da će njegova čula upamtiti ovaj trenutak. Dok su večerali, Ana ga je zapitkivala o Jejtsovom životu i stihovima od kojih je Noa mnoge znao napamet. Čavrljali su uz poneki gutljaj vina i podizali i spuštali pogled ka onom drugom isto onako usaglašeno kao što su u knjižari *Gavran* pre gotovo dva meseca okretali listove, pre nego što se duet pretvorio u rat.

Noa je posle večere otišao da se istušira, što je Ani pružilo priliku da pripremi iznenađenje. Stavila je parče kolača i ispravljen tekst na veliki okrugli tanjir trudeći se da ne umaže papir prelivom od borovnica, a potom se povukla u sobu da za sutrašnji čas književnosti pročita nekoliko kratkih priča savremenih španskih pisaca. Pola sata kasnije masirala je levom rukom poledinu vrata, mrštila se i desnom rukom prevrtala stranice ogromnog rečnika pod nazivom *Klave* u tvrdom povezu. Držala ga je na krilu, pa su je od njegove težine i brojnih nepoznatih reči bolele butine. U istom trenutku kada je Noa, namirisani i mokre kose, u drugoj sobi primetio kolač i tekst na tanjiru, Ana je uzdahnula i prebacila rečnik na sto da bi se nakratko odmorila. Borovnice su Nou podsećale na borovu šumu u blizini kuće njegovog nastavnika engleskog jezika iz osnovne škole, pa je oduševljeno zagrizao kolač, a potom počeo da čita tekst čiji je sadržaj već znao. Dok su se borovnice i sipkavo testo izmešani sa njegovom pljuvačkom pretvarali u kašu, Noa je posmatrao lavirint tamnoplavih slova i žvrljotina koje je bilo nemoguće izbrisati i još jedan lavirint svetlosivih slova, tačaka i zapeta, koje je bilo moguće razmazati prstom. Kaša u njegovim ustima postajala je sve ređa, ali nikako nije htela da sklizne prema grlu kako bi je progutao. Video je sebe kako se okreće u potrazi za izlazom na mestu gde se delovi dva lavirinta ukrštaju i Anu kako ih bezbrižno crta dok šapuće reč lavirint na španskom. *Kako sam mogao da napravim toliko grešaka? Otkud Ani pravo da ih ispravlja? Kada je uopšte sve to naučila?*

U trenutku kada je Ana vratila rečnik na krilo i otvorila ga negde na sredini, Noa se zgrcnuo i ispljunuo kašu koja se razlila po listovima papira. Uzeo ih je, napravio nekoliko koraka, zaustavio se pred vratima sobe, pa ih je naglo otvorio. Ana ga je pogledala s osmehom.

„!? Je l' ti se dopada iznenađenje? Borovnice i ispravljen tekst! Pronašla sam ga na stolu, pa sam htela da ti pokažem koliko sam napredovala otkad živimo zajedno. Mislim da sam sve dobro uradila, premda je bilo zaista mnogo grešaka. Hteo si malo da me mučiš, zar ne?“, rekla je šaljivim tonom, ubeđena da će Noa biti ponosan na nju.

On bi joj možda i oprostio da to nije značilo da mora da oprostio sebi i da u tom trenutku pramen plave kose nije zavodljivo pomilovao otvoreni jednojezični rečnik španskog na kome je počivala Anina šaka. Kada mu se učinilo da ona prstima mazi strane reči isto onako kao što je znala da mazi njega, ispustio je umrljane listove papira iz ruke. Potom je prišao Ani, približio svoje lice njenom, sklonio joj pramen kose s rečnika i zaklopio ga iz sve snage zarobivši joj šaku unutra. Ana je vrisnula i bezuspešno pokušavala da je izvuče dok je Noa i dalje pritiskao tvrde korice ispod kojih se nalazilo više od hiljadu stranica. Posmatrao ju je dok je vikala na njega kako je lud i molila ga da se skloni. Kada je dva minuta kasnije ućutala i kada je osetio da mu je suza kapnula na ruku, otvorio je rečnik i video Aninu pomodrelu šaku. Nije joj rekao ni reč. Samo se okrenuo i otišao iz stana.

Svako ko je video Nou u sledeća tri sata, morao se upitati za čim traga, a nekoliko prolaznika mu je čak i ponudilo pomoć da nađe ključeve od stana ili kola, naočare, novčanik, sat i druge sitnice koje je lako izgubiti. Noa bi svaki put samo odmahnuo glavom i nastavio da korača ulicama i vrzma se po čoškovima. Kad god bi primetio neki natpis, zastao bi da ga pažljivo pročita, a zatim bi se savio, nekada čak i čučnuo da vidi da koja reč nije slučajno ispala u travu ispod natpisa ili se zavukla ispod obližnje klupe. Lutao je tako, tražeći reč nad rečima u izlozima prodavnica i galerija, u banci i sladoledžinici, na pešačkim pre-

lazima, autobuskim stanicama, na parkingu, u kutiji za izgubljeno-nađeno... Očaj ga je naterao da baci pogled i na nalepnicu na jednoj kanti za smeće. Obradovao se kada tu nije pronašao ništa. Noć je postajala pusta, prohladna i vetrovita, a Noina svest o tome da nema kuda da ode i činjenica da je grad bio projektovan tako da pre ili kasnije završiš na mestu sa koga si krenuo, doveli su ga do kuće. Zastao je ispod prozora spavaće sobe koja je bila u mraku i setio se Ane. *Tirkizna, plavokosa, crnooka reč od tri slova, palindrom... ne, Ana nije dosadna reč, jer je prvo slovo a veliko, a drugo malo... i slaže se uz sve ostale reči... tako dobro se slaže uz reč Noa. Ana i Noa.*

Dok je trčao uz stepenice da bi stigao do stana, pratila ga je magla koja se iznenada pojavila iz nepoznatog kutka noći i uspela da se uvuče u kuću pre nego što je postala isuviše gusta. Otvorio je vrata stana, ali nije upalio svetlo, već se odmah uputio u sobu korajući na prstima potpuno nepotrebno, jer je ionako nameravao da probudi Anu. Pazeći da se ne saplete na neku od knjiga na podu, Noa je prišao krevetu i pružio ruku da joj pomazi toplu plavu kosu, ali je napipao samo dve hladne drvene kutije. Tada je upalio svetiljku na stočiću pored kreveta. Rastužila ga je besprekorna vidljivost u sobi. Zgrabio je kutije i skinuo sa njih poklopce koje je odmah zavrlijačio ka napuštenim zidovima. Mrtvi beli papirići ležali su jedni preko drugih u kutijama bez postave. Bacio ih je uvis. Reči su iskočile, vinuvši se u slatkast vazduh ispunjen mirisom borovnica. Dok su vrludale padajući sporo poput krupnih nepravilnih konfeta, Noa je izvadio telefon iz džepa i pozvao menadžera supermarketa. Bilo je kasno, ali nije mogao da čeka do sutra da bi mu rekao da prihvata unapređenje. Mešaće krem sir. Razgovaraće sa mušterijama.